

UNELE REFLECȚII PRIVIND PARTICULARITĂȚILE JURIDICE ALE ASISTENȚEI SOCIALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

SOME REFLECTIONS ON THE LEGAL PARTICULARITIES OF SOCIAL ASSISTANCE IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

[https://doi.org/10.52327/1813-8489.2022.1\(113\).03](https://doi.org/10.52327/1813-8489.2022.1(113).03)
CZU: 364(478)

Nicolai ROMANDAȘ,
doctor în drept, profesor universitar,
Academia de Administrare Publică,

Ana SACARA,
doctorandă, lector universitar,
Universitatea de Stat din Comrat

SUMMARY

In the conducted research, the legal features of social assistance in the Republic of Moldova were identified and highlighted the importance of this law institution in the harmonious development of any society. Moreover, the impact of social policies on the living standards of social assistance beneficiaries and their development prospects according to the social standards established at international level were assessed.

Keywords: *social assistance, social benefits, social services.*

REZUMAT

În cadrul cercetării efectuate, au fost identificate trăsăturile juridice ale asistenței sociale din Republica Moldova și scoasă în evidență importanța primordială a acestei instituții de drept în dezvoltarea armonioasă a oricărei societății. Mai mult, s-a apreciat impactul politicilor sociale asupra nivelului de trai al beneficiarilor de asistență socială și perspectivele de dezvoltare a acestora în funcție de standardele sociale instituite la nivel internațional.

Cuvinte-cheie: *asistența socială, prestații sociale, servicii sociale.*

Instabilitatea economică și politică din ultimul deceniu din Republica Moldova a contribuit și mai mult la diminuarea veniturilor reale ale cetățenilor,

amplificarea riscurilor sociale și creșterea considerabilă a populației socialmente vulnerabile, care se află în imposibilitatea de a-și asigura independent

un minimum de existență și necesită suport material, financiar și psihologic din partea instituțiilor abilitate cu funcții sociale. În aceste condiții, trebuie să adoptăm politici sociale eficiente care să contribuie la diminuarea tensiunii sociale și să protejeze populația de consecințele negative ale riscurilor sociale.

Un mecanism important prin intermediul căruia se realizează politicile sociale în stat este asistența socială. Cercetătorul autohton N. Romandaș, consideră că asistența socială reprezintă o totalitate de norme juridice ce reglementează realizarea de către stat a unui ansamblu de servicii sociale, în bani sau în natură, servicii medicale, diverse forme de recuperare socială și profesională, servicii de plasare în câmpul muncii, servicii sociale acordate familiei, bătrânilor, invalizilor etc., cu scopul prevenirii sau înlăturării unor evenimente considerate riscuri sociale [5, p. 2-3]. În doctrina autohtonă și cea străină autorii unanim evidențiază importanța acestei instituții în menținerea unei societăți incluzive, sănătoase și prospere, iar numeroasele cercetări asupra acestui domeniu confirmă faptul că atât teoreticienii, cât și practicienii sunt preocupați de dezvoltarea și reliefarea celor mai relevante măsuri de asistență socială, care pot avea un impact decisiv asupra nivelului de bunăstare a beneficiarilor. Analizând literatura de specialitate străină, observăm că în ultimii ani se modifică vectorul politicilor sociale. Astfel, dacă un secol în urmă autoritățile erau preocupate de dezvoltarea unor programe care se limitau doar la simpla ajutorare a persoanelor afectate de diverse riscuri sociale,

în prezent activitățile de asistență socială sunt concentrate spre reintegrarea beneficiarilor în societate și chiar antrenarea acestora în câmpul muncii, fapt ce-i ajută să-și recapete independența față de sistemul de asistență socială.

În opinia unor autori ruși, în ultimul secol toate statele lumii prezintă un interes deosebit în ceea ce privește protecția persoanelor afectate de diverse riscuri sociale, aceasta fiind condiționată de mai multe cauze, printre care putem enumera [17, c. 17-19]:

- statul declarat civilizată, conform Declarației Universale a Drepturilor Omului și în conformitate cu principiul umanismului, este obligat să asigure un nivel de trai decent cetățenilor și familiilor acestora;

- susținerea social-economică a persoanelor nevoiașe îmbunătățește situația economică a acestora și diminuează situația tensionată din societate;

- o societate prosperă poate fi doar în cazul în care statul acordă o asistență socială adecvată. Deoarece dezvoltarea economică se află în strânsă interdependență cu dezvoltarea socială, cu cât se investește mai mult în dezvoltarea dimensiunii sociale, cu atât statul înregistrează mai multe progrese economice.

În acest sens, observăm că asistența socială joacă un rol important în cadrul societăților civilizate, iar rezultatele înregistrate în domeniul social au o influență considerabilă asupra dezvoltării armonioase a statului. Acest element important al politicilor sociale sprijină dezvoltarea umană, ajută oamenii să aibă acces la oportunitățile societății moderne și înlesnește participarea la concurența de pe piața forței de mun-

că. Conform experienței europene, statele nu pot înregistra progrese în domeniul economic dacă nu există un sistem de asistență socială eficient care să sprijine cele mai afectate pături sociale și să-i ajute să-și recapete propriile resurse.

Trăsăturile de bază care delimitează instituția juridică asistență socială de alte instituții de drept sunt următoarele:

- *Reprezintă o instituție juridică a dreptului protecției sociale.* La etapa actuală instituția asistență socială împreună cu instituția asigurări sociale reprezintă părți componente ale ramurii de drept protecție socială, care, pe de o parte, se completează reciproc, iar pe de altă parte, trebuie diferențiate. Aceste instituții se deosebesc prin: scop, sursa de finanțare, beneficiari, forme și modalitatea de acordare [8, p. 312]. Sub aspect juridic, raporturile de asistență socială sunt deosebite de cele de asigurări sociale, ultimele având o sferă de cuprindere mai redusă datorată calității de asigurat și care, la rândul lor, sunt condiționate de un anumit statut, de exemplu cel de salariat. Aria de cuprindere a raporturilor de asistență socială este mai extinsă, în funcție de situația de nevoie, sărăcie, adică a celor aflați în situații dificile din punct de vedere material [9, p. 272-273]. Totodată, asistența socială are vocația și este finanțată pe principiul solidarității naționale. O altă distincție este faptul că asigurările sociale se furnizează în formă bănească, iar asistența socială: în formă bănească, în natură și în servicii sociale [13, p. 7]. În literatura de specialitate se duc discuții aprige referitor la impactul acestor instituții asupra bunăstării sociale, unele

voci afirmă că pilonul de bază în lupta cu sărăcia sunt asigurările sociale, iar asistența socială este văzută ca un instrument complementar de sprijin material, iar alții afirmă că anume instituția asistenței sociale reprezintă mecanismul principal prin care statul luptă cu insuficiența resurselor financiare și excluderea socială. Organismele internaționale consideră, că „asistența socială este singura latură a protecției sociale care reușește gestionarea rapidă a problemelor ce decurg din depravarea materială extremă, în timp ce mecanismele asigurărilor sociale se constituie în instrumente de rebalansare pe termen mediu și lung a dezechilibrelor sociale existente pe piață” [15, p. 20]. Noi considerăm că anume instituția asistenței sociale reprezintă pârgă principală ce oferă păturilor sociale vulnerabile resursele economice care să le permită o viață în acord cu normele considerate acceptabile în societate.

- *Se acordă subiecților speciali - persoanelor socialmente vulnerabile.* Asistența socială, în societatea modernă, reprezintă un drept universal al tuturor persoanelor și se acordă în conformitate cu legislația națională și internațională. Constituția Republicii Moldova stipulează garantarea dreptului la asistență socială ca drept universal, iar Legea asistenței sociale reafirmă garantarea acestui drept, dar și a dreptului la informare privind conținutul și modalitățile de acordare a prestațiilor sociale pe tot teritoriul țării. Coroborând această noțiune cu unul dintre principiile de bază ale asistenței sociale, și anume principiul universalității, la o primă vedere s-ar putea înțelege că asistența socială

poate fi solicitată de oricine, indiferent de starea materială și de alte condiții sociale și economice ale solicitantului, însă constatăm că pentru a accede la formele asistenței sociale, este necesar să fie îndeplinite un set de condiții de eligibilitate, printre care nevoia socială și apartenența la un grup vulnerabil. Astfel, dreptul la asistență socială are o vocație universală: odată dovedită nevoia permite accesul tuturor categoriilor de persoane defavorizate din punct de vedere material la prestațiile care se acordă în situații de dificultate [11, p. 20]. Conform normelor legale, beneficiar de asistență socială reprezintă persoana sau familia defavorizată căreia, în temeiul cererii, anchetei sociale și al actelor constatatoare, i se acordă prestații și/sau servicii sociale. Din definiția legală constatăm că beneficiarii de asistență socială sunt de două tipuri: individuali și colectivi, astfel legislația în domeniul asistenței sociale prevede prestații sociale care sunt acordate unui membru al familiei (alocații, compensații, indemnizații) și prestații sociale care sunt acordate exclusiv familiei (ajutorul social, ajutorul pentru perioada rece a anului). Solicitanții asistenței sociale, din cauza problemelor economice, sociale sau de sănătate, nu pot să-și asigure independent pe o perioadă de timp un nivel normal de bunăstare, fără un suport fizic, moral, psihologic și economic din partea autorităților statului. Suportul, de obicei, se acordă pe o perioadă determinată de timp, până când persoanele își soluționează problemele cu care se confruntă și pot reveni la o viață normală, independentă și autosuficientă.

Legiuitorul moldav, în Legea nr. 547/2003, determină 10 grupuri vulnerabile care, din cauza unor factori sociali de risc combinați, au nevoie de asistență și suport. Considerăm că situația economică precară împiedică acordarea unei asistențe sociale durabile și eficiente unui mare număr de beneficiari. În temeiul legislației, asistența socială se furnizează următoarelor grupuri sociale: copiilor și tinerilor ale căror sănătate, dezvoltare și integritate fizică, psihică sau morală sunt prejudiciate în mediul în care locuiesc; familiilor care nu-și îndeplinesc în mod corespunzător obligațiile privind îngrijirea, întreținerea și educarea copiilor; familiilor fără venituri sau cu venituri mici, familiilor afectate de violența intrafamilială; persoanelor fără familie care nu pot gospodări singure, și care necesită îngrijire și supraveghere sau sunt incapabile să facă față nevoilor sociomedicale; familiilor cu trei și mai mulți copii; familiilor monoparentale cu copii; persoanelor vârstnice; persoanelor cu dizabilități și altor familii aflate în dificultate [4].

În perioada pandemică generată de virusul COVID 19, s-a conturat încă o categorie vulnerabilă, migranții. Astfel, un număr mare de cetățeni naționali și-au pierdut locurile de muncă, fiind nevoiți să se întoarcă în țară. În aceste condiții, migranții reîntorși de peste hotare au rămas fără surse de existență și necesitau suport financiar și consiliere privind integrarea pe piața muncii.

Din textul legii, reiese că măsurile de asistență socială sunt furnizate persoanelor aflate în dificultate, însă aceasta vine în contradicție cu legislația care reglementează tipurile de prestații so-

ciala categoriale care nu sunt acordate persoanelor aflate în dificultate, ci sunt îndreptate spre persoanele care aparțin unei anumite categorii sociale, de exemplu veteranii de război.

- *Se acordă persoanelor care se confruntă cu diverse riscuri sociale.* Condiția de bază pentru a beneficia de serviciile sociale oferite de către stat este confruntarea cetățenilor sau a familiilor acestora cu diverse riscuri sociale. Trăim într-o societate modernă, în care există o multitudine de riscuri sociale, ceea ce impune aplicarea unor noi mecanisme, îndreptate spre identificarea, controlarea și, ce este mai important, prevenirea acestora. Definiția legală a riscului social este prevăzută de normele Legii nr. 547/2003 care prin risc social desemnează „pericolul pentru persoană sau familie de a fi afectată de consecințele economice negative ale pierderii potențialului fizic, statutului ocupațional sau social (boală, accident, dizabilitate, îmbătrânire, deces, maternitate, șomaj, inadaptare socială etc.)”. Doctrinarii ruși E. Maciuliskaia și C. Dobromîslov menționează că trăsăturile distinctive care ne permit să calificăm anumite evenimente drept riscuri sociale sunt: condiționarea de către sistemul economic și de către organizarea socială a muncii; consecințele de natură economică, rezultate din pierderea surselor de venit sau survenirea unor cheltuieli suplimentare; interesul din partea statului și a societății de a neutraliza și preveni consecințele survenirii acestor riscuri [16, c. 13]. Caracteristic pentru riscurile sociale este faptul că persoana/familia nu poate anihila independent

efectele survenirii lor, fiindcă sunt generate de condiții obiective de natură social-economică și sunt dependente de activitatea de muncă [6, p. 29-30]. Autoarea autohtonă Ina Odinokaia consideră că, în funcție de sistemul în baza căruia are loc finanțarea riscului social, acestea se clasifică în riscuri asigurate și riscuri neasigurate. Pentru noi prezintă interes riscurile neasigurate, care reprezintă niște evenimente imprevizibile, ale căror consecințe economice afectează negativ starea financiară a persoanei și familiei. Astfel, riscurile neasigurate reprezintă elementul principal al asistenței sociale, deoarece în bază acestuia se furnizează prestații și servicii sociale cetățenilor care se află în diverse situații de vulnerabilitate.

În viziunea noastră, societatea moldovenească este afectată de sărăcie și inegalitatea veniturilor. Sărăcia constituie o lipsă de venituri și de suficiente resurse materiale pentru o viață cu demnitate; acces inadecvat la serviciile de bază, precum asistența medicală, locuința și educația; excluziunea de pe piața muncii și munca de slabă calitate [7, p. 3]. Ultimele date disponibile arată că ponderea persoanelor sărace în Republica Moldova este în continuă creștere. Estimările la nivel național și cele ale Băncii Mondiale arată o tendință similară atât pentru sărăcia din zonele urbane, cât și cele rurale. Mai mult decât atât, din cauza situației pandemice din ultimul an numărul persoanelor aflate în sărăcie extremă va crește considerabil. Cei mai expuși la sărăcie sunt copiii, vârstnicii și adulții cu dizabilitate. Totodată, statisticile diferitelor studii indică

faptul că romii sunt una dintre cele mai sărace categorii ale populației din Moldova [10, p. 15-18].

În prezent, inegalitatea veniturilor este o problemă socială acută pentru Republica Moldova, cauzele acesteia fiind determinate de mai mulți factori: menținerea salariilor la un nivel scăzut, în special în sectorul agrar; caracterul temporar al ocupării și lucrul în sectorul informal; insecuritatea veniturilor individuale; scăderea reală a valorii veniturilor în urma devalorizării salariilor și plăților sociale [1, p. 32]. Problemele sociale nerezolvabile în timp împing persoanele vulnerabile la marginea societății și generează excluziunea socială, care reprezintă un risc social recunoscut la nivel european și mondial.

- *Se acordă sub formă de servicii sociale și prestații sociale.* Asistența socială reprezintă un mecanism important care contribuie la îmbunătățirea calității vieții unor categorii sociale considerate drept vulnerabile. Aceasta este îndreptată spre asigurarea unui trai decent prin oferirea prestațiilor și serviciilor sociale. Așadar, în vederea prevenirii și anihilării riscurilor sociale instituțiile de stat cu funcții sociale acordă cetățenilor care se află în stare de nevoie mai multe prestații și servicii sociale cu scopul atenuării inegalităților existente, al integrării normale în societate și recăpătării propriei autonomii. Dacă funcția de bază a asistenței de tip financiar este, de regulă, recuperatorie, cea a serviciilor sociale este atât de recuperare, cât și de prevenție. Pentru eficiența unui sistem de asistență socială integrat, coerent, cele două componente sunt complementare, ele se

influențează reciproc, dezvoltarea lor realizându-se concomitent. Cele două elemente asigură doar împreună, prin funcțiile lor, refacerea graduală a celor marginalizați, dar și prevenția unor viitoare riscuri ce pot să apară [14, p. 132]. Astfel, considerăm că furnizarea prestațiilor și a serviciilor sociale persoanelor care se află în nevoie contribuie eficient la dezvoltarea unei societăți sănătoase și asigură stabilitatea socială.

- *Instituțiile statului cu funcții sociale reglementează cadrul legal de instituire, administrare, finanțare, monitorizare și evaluare a formelor asistenței sociale.* Asistența socială se află în responsabilitatea instituțiilor publice specializate ale autorităților administrației publice centrale și locale, a organizațiilor societății civile, iar prin sistemul de acte normative, care o reglementează, pune în acțiune programe utilizate de puterea publică pentru aplicarea politicilor publice. În Republica Moldova sistemul de asistență socială este gestionat, din punct de vedere organizațional, structural și funcțional, de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. Astfel, în materie de asistență socială, acesta realizează mai multe funcții: de elaborare și promovare a politicilor sociale; de control, monitorizare și evaluare a aplicării unitare a legislației asistenței sociale etc. Un rol deosebit de important în acordarea asistenței sociale îl au autoritățile publice locale (APL) de nivelurile întâi și doi, care nemijlocit organizează și furnizează asistență socială pe teritoriul Republicii Moldova. Competențele APL în domeniul asistenței sociale sunt prevăzute de Legea cu privire la asistența socială și Legea

administrației publice locale. În opinia noastră, competențele APL în domeniul asistenței sociale sunt superficiale și nu au delimitare bine definită, de aceea avem o suprapunere de atribuții, care provoacă transferul de responsabilități de la o instituție la alta. Odată cu reformarea sistemului de asistență socială se conturează o nouă categorie de subiecți ai raporturilor de asistență socială – prestatorii privați, a căror precizare o găsim în Legea nr 123 cu privire la serviciile sociale (art. 8) care, în calitate de prestatori privați de servicii sociale enumeră „asociații și fundații, instituții private cu caracter necomercial și alte forme organizate ale societății civile; organizații comerciale și persoane fizice” care se pot organiza și presta servicii sociale numai dacă sunt acreditate legal. Un rol important în dezvoltarea cadrului normativ al asistenței sociale îl are societatea civilă, care contribuie la perfecționarea politicilor sociale și armonizarea lor cu necesitățile și nevoile populației. Autoritățile publice în procesul adoptării cadrului normativ consultă și asociațiile obștești care examinează și avizează proiectele actelor normative în domeniul asistenței sociale.

- *Formele asistenței sociale sunt finanțate din bugetul de stat.* Conform cadrului legislativ în vigoare, serviciile și prestațiile sociale sunt finanțate din bugetul de stat, bugetele locale, din fondul de susținere a populației, precum și din alte fonduri extrabugetare: donații, sponsorizări, chiar și contribuțiile beneficiarilor în cazul serviciilor sociale. În prezent, nu avem un act normativ care să reglementeze procedura și condițiile de finanțare,

cea ce reprezintă un aspect negativ al procesului de finanțare. Cel mai mare impediment în organizarea și funcționarea eficientă a sistemului de asistență socială este alocarea resurselor insuficiente pentru finanțarea măsurilor și acțiunilor de asistență socială. În viziunea noastră, finanțarea necorespunzătoare reprezintă o piedică serioasă în calea dezvoltării sistemului de asistență socială, fiind o frână în dezvoltarea și perfecționarea formelor de asistență socială. Conform datelor prezentate de Banca Mondială, Republica Moldova alocă cei mai puțini bani pentru finanțarea asistenței sociale, astfel ne pomenim în situația în care avem o rată de sărăcie destul de mare și cheltuieli tot mai mici. Ponderea în PIB a cheltuielilor sociale ne indică asupra asumării gradului de responsabilitate a statului în vederea ajutorării grupurilor sociale vulnerabile. Conform aceluiași date, în Republica Moldova cheltuielile totale de asistență socială constituie 2,7 din PIB, care în proporție de 95% sunt destinate plăților sociale [3, p. 176]. Aceste date sunt alarmante, deoarece chiar cele mai slab dezvoltate țări din Uniunea Europeană înregistrează rezultate mai bune în acest sens. Astfel, datele prezentate de MSM și PS arată că anual numărul total de beneficiari ai prestațiilor sociale înregistrează o creștere considerabilă, ceea ce denotă că tot mai mulți membri ai societății se află în situații de vulnerabilitate și necesită ajutor de ordin material, financiar, psihologic etc. din partea instituțiilor de stat. Totodată, trebuie să conștientizăm că finanțarea corespunzătoare a

asistenței sociale reprezintă o investiție în bunăstarea actuală și a societății viitoare, care va evita blocajele sociale și va contribui la menținerea unei societăți solidare.

Rolul crucial al asistenței sociale a fost sesizat de majoritatea statelor lumii în perioada pandemiei COVID-19, care a dus la diminuarea substanțială a veniturilor populației și a contribuit la răspândirea rapidă a sărăciei. Țările care dispun de sisteme de asistență socială eficiente și durabile au gestionat eficient situația precară în care s-au pomenit cetățenii. Datorită politicilor sociale eficiente, statele au reacționat prompt, adoptând mai multe programe sociale, lărgind aria de cuprindere a asistenței sociale, astfel încât un număr cât mai mare de cetățeni să beneficieze de sprijin financiar din partea instituțiilor abilitate cu funcții sociale. Starea de urgență instituită în Republica Moldova în legătură cu situația pandemică la nivel național și cel global a amplificat problemele deja existente în domeniul protecției și asistenței sociale, care, nefiind soluționate la timp prin măsuri adecvate, a condus la deteriorarea situației în domeniul drepturilor omului, accentuarea inegalității în societate și a afectat și mai mult persoanele vulnerabile. Nu putem contesta faptul că și în Republica Moldova au fost înregistrate

mai multe măsuri legislative care au venit în susținerea persoanelor vulnerabile în această perioadă grea, însă provocările sociale din țara noastră sunt dificil de gestionat, deoarece cadrul normativ nu este adaptat realităților sociale și nu există o finanțare corespunzătoare, care ar permite furnizarea unor servicii sociale integrate și acordarea unor prestații sociale adecvate, astfel încât să aibă un impact considerabil asupra nivelului de bunăstare al cetățenilor.

În concluzie, deducem că instituția asistenței sociale în calitate de parte componentă importantă a ramurii dreptului protecției sociale, realizează protecția persoanelor marginalizate printr-o gamă de prestații și servicii sociale menite să asigure un nivel adecvat de bunăstare. În societatea contemporană aceasta ocupă un rol important, realizând funcții importante în stat, de aceea instituțiile cu funcții sociale trebuie să acorde o atenție deosebită dezvoltării acestei instituții și armonizării practicilor sociale în conformitate cu standardele europene și internaționale. Mai mult, considerăm că asistența socială reprezintă un atribut al tuturor statelor dezvoltate, iar rezultatele înregistrate în domeniul social, ne atenționează asupra asumării responsabilității statului în protejarea persoanelor care se află în nevoie.

BIBLIOGRAFIE

1. Analiza situației populației în Republica Moldova. Chișinău 2016, 175 p. https://moldova.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/PSA_RO.pdf
2. Buzducea Doru. Asistența socială: structură, istorie și dezbateri recente. Revista de cercetare și intervenție socială, Editura Lumen, 2008
3. Hotărârea Guvernului nr. 377 cu privire la aprobarea proiectului de lege pen-

tru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030”, din 10 iunie 2020. https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/strategia_nationale_de_dezvoltare_moldova_2030-t.pdf

4. Legea asistenței sociale nr. 547 din 25.12.2003. MO al RM nr. 42-44 din 12.03.2004.

5. Мачульская Е. Е., К. В. Добромислов. Право социального обеспечения: Учебное пособие + Практикум. Москва, Книжный Мир, 2006, 416 с.

6. Nicolai Romandaș, Ina Odinokaia, Ludmila Proca. Dreptul protecției sociale. Chișinău 2011, 382 p.

7. Odinokaia Ina. Riscul social - generatorul raporturilor de protecție socială. Revista națională de drept nr. 7 din 2009.

8. Organisation for Economic Co-operation and Development –Promoting Pro-Poor Growth Social Protection, OECD Publishing, 2009, p. 20. <https://www.oecd.org/>

9. Platforma europeană de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale: un cadru european pentru coeziune socială și teritorială. <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0758:FIN:RO:PDF> (accesat la 01.09.2021).

10. Пантелеева Т. С, Г. А. Червякова. Экономические основы социальной работы, Учебник, 3-е изд. Москва, Академия, 2012, 97 с.

11. Sacara Ana. Analiza dimensiunii juridice a asistenței sociale. Conferința științifico-practică internațională „Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice”, ed. a VII-a Academia de Administrare Publică, Chișinău 2021.

12. Sacara Ana. Natura juridică a raportului de asistență socială. Conferința științifico-practică internațională „Teoria și practica administrării publice”, ed. a Academia de Administrare Publică, Chișinău 2020.

13. Raport privind situația tinerilor din Moldova și interacțiunea acestora cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă. Chișinău, 2020, 35 p.

14. Țiclea Alexandru, Laura Georgescu. Dreptul securității sociale. Curs universitar. Editura Universul Juridic. București 2019, 474 p.

15. Țop Dan, Lavia Savu. Regimul juridic al asistenței sociale. Tîrgoviște, 2004, 186p.

16. Vîrlan Maria. Asistența socială între teorie și practică. Chișinău, 2016, 129 p.

17. Zamfir Elena, S. Stănescu, D. Arpinte, Asistența socială în România: răspuns la problemele tranziției. Cluj-Napoca 2015, 648 p.

Prezentat: 23.12.2021.

E-mail: romandas@mail.ru

anisoara91@mail.ru